

Bamble kommune

Kultur

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep0
0030 Oslo

Deres ref.

Vår ref.

13/01983-3

Dato

01.07.2013

Høringsuttalelse kulturutredningen 2014

1 Hurra for lokalt kulturløft

Bamble Kommune støtter utvalget og mener at kulturløftet III bør få et lokalt fokus. Utredningens anerkjennelse av og fokus på lokalt kulturliv, er dens viktigste bidrag. Vi vil også trekke fram utvalgets vektlegging av rettferdighetsperspektivet i kulturpolitikken. Det er viktig å sikre like muligheter til deltakelse i kulturlivet og det er viktig å motvirke de sosiokulturelle skjevehetene i dagens kulturproduksjon og kulturkonsumpsjon.

2 Sterkere kunnskapsgrunnlag

Bamble kommune er enige i utvalgets påpekning om at kunnskapsgrunnlaget for norsk kulturpolitikk er for svakt. Finansiering av forskning om kultursektoren er et statlig ansvar. Telemark har et av landets sterkeste kulturforskningsmiljøer og det vil være naturlig å bygge dette videre opp.

For mye av kunnskapsgrunnlaget i kultursektoren er ad-hoc-preget og rapportbasert. Det bør finansieres et eget kulturforskningsprogram under Forskningsrådet med vekt på grunnforskning og innovasjon for å bedre kunnskapsgrunnlaget.

3 Kulturløftet 3: Fra helseskadelige bomberom til levende kulturarenaer

I 2012 gjennomførte Arbeidstilsynet tilsyn ved flere av landets kulturskoler. Det er på det rene at for mange kulturskoleelever og kulturskolelærere er henvist til å undervise i lokaler som øker risikoen for hørselsskader.

Bamble kommune er derfor svært positive til at utvalget løfter fram øvings- og fremføringslokaler for lokalt kulturliv som et viktig satsningsområde i kulturpolitikken etter 2014. Det lokale kulturlivet trenger trygge og gode arenaer. Det er et paradoks at samtidig som det har vært byggeboom på regionale og nasjonale kulturhus, har en organisasjon som Norske kulturbygg i samme periode blitt stadig svekket inntil organisasjonen la seg selv ned ved inngangen til 2013. Dette er et symptom på at finansieringen av de lokale kulturarenaene har skrumpet inn.

Bamble kommune foreslår to konkrete tiltak for å styrke arenaene for det lokale kulturlivet

Postadresse

Bamble kommune,
Postboks 80
3993 LANGESUND

Besøksadresse

Storgata 8
3970 LANGESUND

Telefon: 35 96 50 00

Telefaks: 35 96 50 10

Epost: postmottak@bamble.kommune.no

Bankgiro: 1503.19.37075

Org.nr.: 940 244 145 MVA

www.bamble.kommune.no

1. Det bør innføres en spillemiddelfinansiert ordning for lokale kulturbygg / kulturarenaer, gjerne modelleret etter ordningen for nærmiljøanlegg.
2. Det bør innføres statlige krav / normer for skolebygg som sikrer at det alltid bygges et godt og funksjonelt kulturlokale som en del av nye skolebygg enten ved at det settes minimumskrav for rom / funksjonalitet eller at det settes krav om at en andel av byggekostnadene skal gå til kulturarenaer.

4 Et lokalt kulturløft: Styrk den kulturelle grunnmuren

Bamble kommune støtter utvalgets anbefaling av et lokalt kulturløft. Vi ønsker å fremheve følgende som viktig for å realisere et lokalt kulturløft.

Sterke kulturkontorer sikrer kvalitet

- Styrking av kulturkontorenes rolle for å ivareta kultur som et eget virksomhetsområde og fagområde i kommunene. Kulturloven bør utstyres med bestemmelser som gjør den til aktivt verktøy og som gir kommuner og fylkeskommuner ansvar for å utvikle planstrategier på kulturområdet. Det bør vurderes å ta kultur inn i Plan- og bygningsloven på linje med folkehelse.

Bygge lokal arrangørkompetanse

- For å styrke den kulturelle grunnmuren lokalt, er det viktig å bygge lokal arrangørkompetanse. I mange små og mellomstore kommuner må slik kompetanse bygges i møtepunktet mellom profesjonelle og frivillige og på tvers av sjangre. Arrangørstøtteordningene må tilpasses dette slik at de ikke rettes inn mot spesifikke sjangre eller spesifikke arrangørtyper.

Utvikling av lokal profesjonalitet

- Kulturutredningen peker på at kulturløftet I og II i særlig grad er ført til en styrking profesjonell kunst gjennom nasjonale og regionale kulturinstitusjoner. I et lokalt kulturløft må det nå legges vekt på ordninger for å styrke den profesjonelle kunsten lokalt. Dette handler dels om å utvikle støtteordninger for enkeltkunstnere og dels om å støtte opp om frie sceniske grupper og tilsvarende miljøer. Lokal kultur av høy kvalitet skapes i møtet mellom profesjonelle og frivillige. Det bør etableres prosjektstøtteordninger som legger til rette for slikt samspill.

Styrking av biblioteker, kulturskoler og ungdomstilbud

- Biblioteker, kulturskoler og ungdomstilbud utgjør hjørnesteiner i den kulturelle grunnmuren. I tråd med utvalgets vektlegging av yringskultur og i tråd med endringene i bibliotekloven, bør folkebibliotekene styrkes som kulturelle arenaer og møtesteder. Det bør etableres støtteordninger som stimulerer til debatter, foredrag og andre arrangementer som støtter yringskulturen og uenighetsfellesskapet.
- Kulturskolene bør styrkes og utfra et rettferdighetsperspektiv bør andelen grunnskoleelever som får et kulturskoletilbud økes. Det bør etableres støtteordninger som legger til rette for mer prosjektorientert- og workshopbaserte undervisningsformer og de digitale tilbudene i kulturskolen må styrkes.
- Bamble kommune støtter utvalgets tilrådning om økt kulturpolitisk oppmerksomhet om ungdomstilbudet. Vi ser ingen prinsipiell motsetning mellom de sosialpolitiske og de kulturpolitiske begrunnelsene for et levende ungdomstilbud. Imidlertid bør det vurderes om en sterkere kulturpolitisk og kulturell forankring vil kunne bidra til bedre sosialpolitisk måloppnåelse. Det kan f.eks. tenkes at satsning på hip-hop-dans kan være et tilbud som gir en mestingsarena til marginalisert ungdom som ellers ville ha valgt utfordringer som er sosialpolitisk uønsket.

Museum

- Intensjonen med konsolideringsreformen var å skape sterkere og mer utadrettede museum og et av de viktigste virkemidlene var at konsoliderte enheter var en betingelse for statlige museumsmidler. For noen konsoliderte enheter har ikke denne forutsetningen slått like godt til. Bamble kommune er enige med utvalget i at det er grunn til å sette museenes samfunnsrolle på dagsorden. Vi påpeker samtidig at Telemark museum ikke har fått gjennomslag for statlige investeringer til noen de store løftene de har gjennomført de siste årene.

5 Den kulturelle skolesekken

Satsningen på den kulturelle skolesekken bør videreføres og utvikles. Den statlige finansieringen av ordningen må økes og minimum kompensere for lønns- og prisvekst. Noen av utfordringer for utvikling av den kulturelle skolesekken er:

1. Satsning på kulturarenaer på skolene – det bør vurderes å definere statlige krav til kulturarenaer ved bygging av nye skoler
2. Legge til rette for større produksjoner
3. Lokal kvalitet sikres gjennom å bygge lokal kulturkompetanse. DKS lokalt bør koordineres av kulturkontorer. Samtidig må det sikres godt samarbeid med de enkelte skoler og skolekontor. DKS-arbeidet bør forankres i ledelsen ved den enkelte skole.
4. Legge til rette for samarbeid på tvers av de ulike formidlingsordningene som DKS, den kulturelle spaserstokken, den kulturelle bæremeisen samt også gi mulighet for at noen produksjoner også formidles åpent.

6 Kulturpolitikken begrunnelse: Demokrati, skaperkraft og rettferdighet

Utredningen foretar en god drøfting av kulturpolitikken begrunnelse forstått som ytringskultur. Bamble kommune støtter utvalget i at begrepet «ytringskultur» på en og samme tid utgjør en viktig del av kulturpolitikken begrunnelse, dens målsetning og dens sektorielle avgrensning. Samtidig vil vi påpeke at det er vanskelig å skille ekspressive dimensjoner fra ikke-ekspressive dimensjoner.

Kulturutredningens svakeste punkt

Utredningens svakeste punkt er en manglende drøfting av kulturvirksomhetenes betydning for lokale, regionale og nasjonale innovasjonssystemer. I et dokument på 347 sider er ordet «innovasjon» nevnt 20 ganger, og da som oftest i forbindelse med omtale av Innovasjon Norge.

«Kulturutredningen 2014» vil være et referansepunkt for framtidig kulturpolitikk blant annet fordi den tar mål av seg å gi en begrunnelse for hvorfor et samfunn bør satse på kultur. Kort sagt konkluderer utvalget med at kulturvirksomhet er viktig som «(...) grunnlag for demokrati og som kilde til sosiale fellesskap.» (s. 71). Demokrati og rettferdighet er i følge utredningen kulturpolitikken fundament. Og fordi demokrati og rettferdighet er viktige mål, blir demed også kulturvirksomhet viktig som et middel for å nå disse målene.

Bamble kommune er ikke uenig med utvalget i at demokrati og rettferdighet er viktige fundament og begrunnelser for kulturens og kulturpolitikken berettigelse. Men vi mener at utredningen har en mangelfull drøfting av kunstens og kulturens betydning for innovasjon og skaperkraft.

I regjeringens handlingsplan for kulturnæringer «Fra gründer til kulturbedrift» (V-0958 B) slår næringsminister Trond Giske fast

- «Kulturen er en kilde til skaperkraft, vekst og verdiskapning» (s. 5, se også side 9)

Fordi Engerutvalget tar mål av seg å gi en samfunnspolitisk begrunnelse for kulturpolitikken berettigelse, burde utvalget også hatt en bedre og bredere drøfting av kunst og kultur som kilde til innovasjon og skaperkraft. Men framfor å drøfte hvilken betydning kunst og kultur kan ha for et samfunns nyskapingsevne, drøfter utredningen utviklingen innenfor kulturnæringene de siste årene. Dette er to ulike diskusjoner og det er all grunn til å stille spørsmålstegn ved om den relativt svake kunnskapen vi har om norske kulturnæringer gir grunnlag for å konkludere med at kunst og kultur som sådan ikke har betydning for det norske samfunns skaperkraft og innovasjonsevne.

Metodologisk dobbeltstandard

Utvalget bruker to ulike metodologiske standarder for å drøfte kulturens betydning for demokrati og fellesskap på den ene siden og kulturens betydning for innovasjon på den andre siden.

Når utvalget drøftet demokrati og fellesskap som legitimeringsgrunnlag for kulturpolitikken, henvises det stort sett til at ekspressiv virksomhet **indirekte** har positiv betydning for demokrati og fellesskap og dette dokumenteres med referanse til filosofi og ikke-empirisk samfunnsvitenskap og humaniora.

Selv om utvalget på side 70 kommenterer at kultur indirekte kan ha positiv betydning for nyskaping og

konkurransesevne på samme måte som kunsten indirekte kan ha positiv betydning for demokrati, så skjer det en markant endring i de argumentative spillereglene når utvalget drøfter innovasjon og nyskaping som legitimeringsgrunnlag for kulturpolitikken.

Utvalget legger vekt på kulturnæringenes **direkte** økonomiske betydning og de dokumenterer dette med referanse til empiriske studier av sysselsetting, bosetting og lønnsomhet. Og på dette grunnlag er utvalget skeptisk til skaperkraft som begrunnelse for kulturpolitikk og de finner sågar grunn til å heve en advarende pekefinger mot den «floridianske» vekkelsen som har hjem søkt vårt land.

Dersom utvalgets drøfting skulle ha vært metodologisk konsistent kunne de like gjerne spurt seg om kulturskolenes direkte demokratiske betydning og prøvd å dokumentere dette med empiriske undersøkelser av sammenheng mellom kulturskoleutgifter og valgdeltakelse. Det vil sannsynligvis være svært vanskelig å finne noen holdbar sammenheng mellom kulturskoleutgifter og valgdeltakelse, men av den grunn alene kan man ikke konkludere med at kunst og kultur ikke har positiv betydning for vårt demokrati, vår ytringskultur og vårt uenighetsfellesskap.

På samme måte kan man heller ikke bruke empiriske studier av sysselsetting og lønnsomhet til å avlyse kulturens betydning for innovasjon og skaperkraft. Det er også feil å bruke «Floridianisme» som en stråmann for å unngå en bredere drøfting av kulturens betydning for nasjonal, regional og lokal skaperkraft.

Bamble kommune tar ikke her til ordet for at sammenhengen mellom kultur og innovasjon skal brukes som argument for å investere enda flere statlige midler i begivenhetskultur og monumentale kulturhus. Men vi etterlyser en drøfting av hvordan den lokale kulturelle grunnmuren kan bidra til å skape en lokal og regional innovasjonskultur på samme måte som den lokale kulturelle grunnmuren kan skape en lokal ytringskultur og et lokalt uenighetsfellesskap. En slik drøfting vil utfordre våre biblioteketer, våre kulturskoler, våre ungdomstilbud, vår frivillighetssatsning og våre kulturkontoret på kvalitet, mål og innhold.

Bamble kommune tror at kreativitet, hva enten den er individuelt eller sosialt forankret, er en sentral faktor i kunstnerisk, kulturell eller ekspressiv virksomhet. Vi tror også at kreativitet er en sentral faktor i innovasjon og næringsutvikling. Fordi samfunnet trenger mer skaperkraft, mer innovasjon og økte verdiskaping tror vi at innovasjon og skaperkraft er en av kulturpolitikkenes viktigste fundament ved siden av demokrati og fellesskap.

Bamble kommuner anbefaler derfor at kulturpolitikken etter 2014 begrunnes i tre dimensjoner:

- Demokrati og ytringskultur
- Kreativitet og innovasjonskultur
- Rettferdighet og deltakelse

Et innovasjonspolitisk føre-var prinsipp

Utvalget peker flere steder på at det er behov for mer forskning og mer kunnskap om kultursektoren i Norge. Samtidig kan det synes som om utvalget mener at kunnskapsgrunnlaget er sterkt nok til å kunne advare mot å begrunne kulturpolitikk utfra innovasjon og verdiskaping.

I en situasjon der det er ganske stor enighet om at kunnskapsgrunnlaget er usikkert, vil det være klokere med et slags innovasjonspolitisk før-var prinsipp. Usikkerhet om kunst og kultur, direkte eller indirekte, kan ha positiv betydning for lokal eller nasjonal innovasjonskraft, bør ikke være grunn god nok til å avlyse kulturens betydning for steders innovasjonskraft og attraktivitet. Dersom kultur kan være en kilde til skaperkraft, og gitt at innovasjon er et viktig nasjonalt mål, bør vi utfra en før-var tenkning, være varsomme med å vedta en nasjonal kulturpolitikk som vil gjøre det vanskeligere å utnytte kulturens skaperkraft.

7 Satsning på kulturnæringer

Bamble kommune er enig med utvalget i at det er svært viktig å stimulere til fortsatt vekst i den kommersielle kulturproduksjonen og at det er viktig å samordne innsatsen til Innovasjon Norge og Norsk kulturråd. De fleste kulturbedriftene er små målt i sysselsetting og omsetning og vi tror det er viktigere å

bidra til myke tiltak som kompetansebygging og nettverksbygging framfor hardere tiltak som investeringsfond. Kulturbedriftene har ofte større behov for kompetanse og nettverk enn for aksjekapital.

Med hilsen

Torodd Eriksen
Virksomhetsleder
3596 5299

Brevet er godkjent elektronisk.

Antall vedlegg:

Mottaker
Kulturdepartementet

Kontaktperson

Adresse
Postboks 8030 Dep0

Postnummer
0030 Oslo

Epost